

له بیر نهکراوانی میژوو

خهباتی نهتهوهیی ریگای خهباتی چینایهتی ههموار دهکات !

رهشاد. مستهفا سولتانی

ههژدهی دیسامبری ۲۰۲۰

وینهی جهناب سهید عهتای باینچویی

تا ئهو کاتهی تاکی کورد متمانهی به خو نه بیت و، ئیرادهی سیاسی دهر نه بری ، میژووکهی بزر و گومه. ئهگهر میژووویهک بو نهتهوهی کوردنوسراوه داگیرکاران نوسیویانه . و و بناغهی کولتور و فرههنگ و زمان و بهرخودانی شارۆمهاندانی کوردیان و یران و خاپوور و ههلهتهکاندووه . خهبات و بهرخودانی سیما ناسراوهکانی کوردیان شیواندوه. ههندی رووناک بیری چهپ ناژوی کوردیش، یارمهتیدهری ئهو پیناژه رووخینهره بوون و راستهوخۆ له ناسیونال- شوینیزی نهتهوی خاوهن حکومهت پشتیوانی دهکن . داگیرکاران میژوهی نهتهوهی کوردیان ئهتک کردووه و ئیستاش سوکایهتی پی دهکن. توژینهوه و لیکۆلینهوهی میژووی بهرخودانی بهرێزان : سهید عهتا، همهتال بانه و خۆله پیزه و ... زۆر به کزی و لاوازی نوسراوه . بیگومان قارهمانانی تر له بیر کراون و گۆره ون و بهسهرهات و خهباتیان لیل و ئارشوو نه کراوه. میژووی خهباتیان بووه به قوربانی نهبوونی حکومهتی کوردی و له داوی شوینیزی داسهپاوی داگیرکاران کهوتوه. ئهو کوان و برینانهی که داگیرکار له دلی تاکی کورد ههلی دریوه ، ساریژ نابنهوه . داگیرکاران ناجوامیرانه میژووویهکیان بو کورد نوسیوه ، ههمووی درۆ

ودوورن له راستی و چاوه رپی گهسکی میژوون که له زبلدانی بخت. پیویسته شیوه کارو لیکولینهوی رووسهکان سهبارت به خهباتی نهتهوی، که میژووی رئالیستی و جوانیان بو نوسیوه و تومارکردووه، قوتب نما و ری پيشاندهری پرووناکبیرانی کورد بیت. .

بهريز : سهد عهتا

سهد عهتا له گوندي باينچوی دیواندهر له دایک بووه . بیر و باوری له گهل سیستمی فیئودالی یهکیان نهده گرتوه. تهسلیمی بی عهدهتی و سیستمی فیئودالی نهبوو و ناچار بوو ، باينچو بهجی بیلیت و پهرهوازی شاری سنه بوو . لای حاجی موغتمهدی سنه حوزووری سکالای سهبارت به بی عهدهتی و سوکایهتی و نهزیهت و نازاری فیئودالهکان کرد. حاجی موغتمهد نرخیکی بو سکالاکهی سهد عهتا دانهنا و ئهوی ناومید کرد. ئیتر و مرچهرخانیکي بهنرخ له میشک و بیر و ههلویست و ههلسهنگاندهکانی سهدعهتا گهلالهی بهست . له کردهودا مهرگی له پیشهوه ئارهزوو دهکرد و ژیانی پیشمهرگیهتی ههلبژارد و کاله و پیتاوهی له پنی کرد. وهک تیر له کهوان ترازو و سرهوتی نهبوو . ههندي له ئهوه کهسانه که نهیاری دیکتاتوری رهزا شا بوون له دهوری خو کو کردهوه . ئهم پیشهروانه له ولاتی کوردستان و له سنوره دهستکردهکانی ئیران و عیراق دژی نابهرابهری، بیدادی ، زولم و زور راپهرین و ، نهزمونی بزووتنهویهکی دژوار و سهختیان له میژوودا تومار کرد . گورگی هاری دم بهخوین ودهزگا سرکوتهگهرهکانی دوو حکومهتی ئیران و عیراقیان دایه بهر هیرش . لهم پرۆسهیهدا له جووتیاران پشتیوانی کرد و له کردهودا " پاریزقانی ههژاران " و ژان بر و ژان شکینی و خوشی جینی مهینهتی ئهوان بوو . سالی ۱۳۱۵ هجری شمسی (۱۹۳۶ ی زاینی) له گهل لهشکری رهزا شا شهریکی مان و نهمان و سرکهوتوانهیان کرد . هیزی حکومتی شکستی خوارد و دهسکهوته سیاسی – کومه لایهتیهکانی سهد عهتا و یارانی گهلک گرانبهها بوون. بهر خودانی سهد عهتا سیمای کال و کرچی چینایهتی ههبوو و ، لایهنگری جووتیاره دل شکیندراوهکان و نازار دیتوهکان بوو . پی دهچیت ئهم دلسوزی و میهرهبانیه، له هیمهتی بهرزی بنهوانی ههلگرتبی . له رهوتی ههلسوکهوتهکانیدا تا ئاستیکی بهرز دژی یهخسیر بوونی شارومهاندانی کوردبووه . دژی سیستمی پاشایهتی مهلیک فهیسل و رهزا شا ، بهر خودان و خهباتی کرد. جهولهکانی سهد عهتا بهر بلاو و تهقریبمن له زور دهقهری ههستیاری ولاتی کوردستان ههلسوراوه و خهباتی کردووه. وهک کارمامز و ئاسکهکان له سهر سینگى چیا و شاخهکان دهفران. ئیستاش جیگایهک که سهدعهتا و یارانی خوین له دوژمن حهشار دهدا و خوین دهپاراست و تهقهیان له دوژمن دهکرد ماوه. ئهوه جیگا له نزیک گوندهکانی " چور و ئالمانه" و مهلبهندی سهر چور ههلکهوتوه . شارومهاندانی ناوچهکه ههر به ناوی " سهنگهری سهد عهتا" دهیناسن و ناوی دهبن . جارو بار سهدعهتا و یارانی بو دابین کردنی ژیان وله کاتیکدا خور بهرهو خورنشین ، بهسهر کتیهکاندا دادهکشا و ئاوا دهبوو و تاریکی دادههات ، دههاتنه گوندي ئالمانه و دانیشتون بهگهرمی پیشوازیان لیدهکردن و یارمهتیان دهدان. له ههمان کاتدا له نیوان دوو ناوایی " ویسهر و ههشه میز" یش کویستانیکی بهرز ههیه که ناوی سهنگهری سهدعهتایه ..

سهد عهتا ریزیکی بو سنوره دهس کردهکان دانهدهنا. لهو سنورانوه ههم دژی ئهرتهشی ئیران و ههم دژی عهسکهری عیراق شهری مان و نهمانی دهکرد . له بهرانبهر کولتور و یاسا و فهرهنگی دوواکهوتوو که دوو سیستمی توتالیتیری ئیران و عیراق پشتیوانیان لیدهکرد به ئیرادهی پولا بینهوه راوهستا . تاکتیکي بیرمهاندانه و لوزیکي ههلدهبژارد و ، ههموو شتیکی له لایهنی ههره ورد و ناسکیهوه بیر لی دهکردوه . ههرگیز بهکری گیراوان و ئهرتهشی دوو حکومت نهیانتوانی دیل و ئهسیری کهن. له ماوهیهکی کورتدا جیگای متمانهی زوربهی جووتیاره فهقیر و ههژارهکان بوو . قهد تاوانهکانی ههلخهلهتاوانی کورد که مروقی نارهن بوون و وهکوو شهنکهر له گهل بادا شهنیان دهکرد فهراموش نهکرد . و تاوانهکانی ئهرتهشی عیراق و ئیرانی نهبهخشی . به نیسبهت شارومهاندانی ناوچه جیاکانی

کوردستان دلسۆز و دلۆقان و بهخشهنده بوو . ئاستی رهوتی خهباتی سهید عهتا لایهنی پیشکهموتوی بهرزی هه بووه . سالی ۱۳۱۹ هجری شمسی (۱۹۴۰ ی زاینی) له نزیك گوندی عهوالان له باشوری کوردستان ، رهنجه چنراوهکانی چاره نووسکی تال پینشوازی لیکرد و له پیلاننیکدا گیانی بهخت کردو له گۆرستانی سهیوانی سلیمانی ئهسپهرده کرا . تهواو

ههژدهی دیسامبری ۲۰۲۰ (ر - م س)

.....
بۆ زانیاری زۆر تر:

۱-تاریخ مشاهیر کرد، تالیف جناب بابا مردوخ روحانی(فارسی)

۲ -خهبات و بهسههاتی سهید عهتای باینچۆیی ، که جهناب سهید سهلاح سهید نجم الدین ئامادهو کۆی کردوهتهوه.

۳-وتاری جهناب کاک ئهحمهد مورادی.